

Kuopion Lyseo 1872 -

Yllä ensimmäiset, vuonna 1880 Kuopion Lyseosta valmistuneet ylioppilaat luokkakuvassa rehtorinsa ympärillä. Eturivissä toisena vasemmalta istuu Napoleonina Johannes Brofeldt, tunnettu paremmin nimellä Juhani Aho. (Museoviraston kuva)

Onnittelen tällä muistelulla sinua, Kuopion Lyseon tämänvuotinen ylioppilas, tänään 60-vuotisjuhlaansa viettävän, vuoden 1955 ylioppilasluokan puolesta. Vuosina 1947–1955 istuimme samoissa luokissa kuin sinäkin. Elinolosuhteet olivat silloin ankeat ja oppiaineet ja -opetusvälineet toisenlaiset kuin sinulla. Meidän 19 toivorikkaan nuoren miehen tavoite oli kuitenkin sama kuin sinulla: Tulla ylioppilaaksi ja tuottaa kunniaa perinnerikkaalle opinahjолlemme myös myöhemmässä elämässä.

*Tapani Riekkinen
Kuopiossa, 30.05.2015*

Lyskan ylioppilas 1955 muistelee

1. Lyskan sisäänpääsytkinnossa keväällä 1947

Keväällä 1947 äitini, Nilsiän Siikajärven kansakoulun opettaja pakotti minut Kuopion Lyseon sisäänpääsykokeisiin, vaikka silloisen käsitykseni mukaan terveen savolaispojan koulutukseen riitti kansakoulu, rippikoulu ja ylempään koulutukseen autokoulu. ”Unohdin” päättötodistukseni kotiin ja kerroin siitä vasta Ruposen häikäpönttölinjurin puuskuttaessa Kuopioon. Totta kai äiti riemastui, mutta osti matkalla Ada-täidin luokse Savolan kirjakaupasta lomakkeen, jolle kirjoitti uuden päättötodistuksen laskien huolellisuuden ja tarkkaavaisuuden 8:aan 9:stä!

Sisuni ei kuitenkaan antanut myöten ”lyödä pääsykoetta läskiksi”. Niinpä selvisin Lyskaan 52 pisteellä ja toiseksi parhaalla pistemäärällä aluksi itse sitä tietämättä. Rehtori **F.M. ”Nypi” Nyblom** nimittäin luki nimet hyväksytyjen ensimmäisillä etunimillä. **Paavo Viljo Tapanina** olin **”Paavo Riekkinen”**, joka merkitsi minulle silloin yksiselitteisesti Paavo-ukkiani. Luennan päätyttyä kysyin äidiltä, että *”püäsinkö minä?”* *”Püäsit, püäsit, olit toseks paras!”* äiti tohotti onnessaan ja osti minulle torilta vetisen jätskin saavutukseni kunniaksi.

2. ”Kännisen pojat”

Pääsin asumaan Ada-tätini luo **Minna Canthin katu 2:een**, kuuluun Kännisen kortteliin sataman lähellä, jonka puulämmitteisten asuntorivien keskelle jäi iso piha. Vain meidän ja parin muun asunnossa oli juokseva (kylmä) vesi ja sisävevsa. Muut hakivat vetensä vesipostista ja kävivät tarpeillaan pihan ”paskahuusseissa”. Niiden ominaislemusta jäi minuun toivottavasti vain muistijälki. **2,5x4m** huoneeseeni mahtui kirjoituslipasto, tuoli, sänky, pesukomuutti emalivateineen ja kakluuni, joka piti huoneen lämpimänä kovimmillakin pakkasilla.

Me toistakymmentä noin samanikäistä Kännisen pihan poikaa olimme alisen Kuopion suurin jengi. Keihästimme taskulamppujen valossa rottia kiroilevan **talonmies Mönkkösen** pimeästä tallista, pelasimme jalakapalloo, nahistelimme naapurijengien kanssa, jäädytimme (jopa niiden kanssa yhdessä) lätkäkenttiä Kallaveden jäälle, pinnasimme **Puijon talvikisojen** iltamäenlaskuun vesiväritetyillä lippukopioilla, kävimme omenavarkaissa ja uinasimme poliiseja satamassa, joiden halkopinojen sisään sahasimme salaisen tukikohdan. Se oli unohtumatonta aikaa se!

3. Koulunkäynti pula-aikana

Suomi toipui sodasta koko Lyska-aikani 1947–1955. Valtion rahat menivät jälleenrakennukseen, evakoiden ja rintamamiesten asuttamiseen ja sotakorvauksiin Neuvostoliitolle. Vuoteen 1950 saakka maassa vallitsi lähes täydellinen säännöstelytalous. Mustapörssi rehotti. Lähes kaikki oli "kortilla", kahvista ja sokerista vaatteisiin ja kenkiin.¹ Vaatteita paikattiin, sukkia parsittiin ja ennen sotia ostetut puvut siirtyivät isiltä pojille. Kahvina juotiin sikurilla jatkettua "*korviketta*".

Kaupoissa ei ollut valikoimaa, vaan tavaraa joko oli tai ei ollut. Makeisia, kivenkovia esanssisellaisia, sai vielä 1950-luvun alussa vain silloin tällöin, sokeri oli kortilla. Nuolimme mehupulveria, ostimme apteekista salmiakkia ja jauhoimme purkkana kynttiläparafiinia. Emme osanneet kuvitella parempaa! Nykymittapuun² mukaan olimme tyhjästä tyytyväisiä. Jospa kerskakuluttavat EU-sukupolvet uhraisivat edes yhden ajatuksen pula-ajalle; olisi helpompi panna suu säkkiä myöten, jos sellainen vielä koittaa! Kukapa sen tietää? *Kuvassa hyskalaisen talvimuotia vuodelta 1951.*

Pula-aika leimasi opiskelueloani Ada-tädin luona: Aamulla täti herätti minut kello seitsemältä ja kaatoi "*jumprulla*" kylmän veden pesukomuutin pesuvatiin. Kävin vessassa, peseydyin ja menin (talvisin) kylmään keittiöön aamupalalle. Se käsitti kaura- tai ohrapuuroa tai -velliä, lasin maitoa, leipää ja voita yleensä ilman lisukkeita. 1950-luvulla ruokalista monipuolistui makkaralla, marmeladilla yms.

Sitten remmillä koulukirjat yhteen -pahvisalkun ostin vasta lukiossa- ja ylös **Minna Canthia** Kirkkopuiston läpi Lapinlinnankadun kautta (**Hannes Kolehmainen**

¹ Suomen takana rikastuneesta Ruotsista salakuljetettiin kaikkea, kahvista kardemummaan, luksustavaroista puhumattakaan. Sanomalehdet seurasivat kahvilaiva "*Heraklesia*" Brasiliasta päivän tarkkuudella. Uusi Suomi otsikoi 25.02.46: "*KAHVILAIVA ONNELLISESTI PERILLÄ. Messipoika karkasi, neekeri ilmestyi tilalle.*" Turun satamassa tuhannet ihmiset hurrasivat. Äiti nuoleskeli huuliaan. Muistan sen hyvin.

² Ei ollut pitsoja, pakasteita, pikaruokaa, kokista. Maitokauppias mittasi maitoa peltikannuun, kääri irtovoita voipaperiin ja leivän valkeaan paperiin. Sekatavarakauppias kauhoi jauhot ruskeisiin paperipusseihin. Vain näykkäri ja pieni keksivalikoima olivat paperipakkauksissa. Ei ollut supermarketteja eikä valintamyymälöitä. Joimme punaista limsaa ja sitruunasuudaa, emme juuri muuta. Meillä ei ollut farkkuja, bootseja, sukkahousuja, ei diskoja, telkkää, tiekkaria, kännyjä, nettiä, videopelejä, facebookia, whatsappia, instagramia, twitteriä!

asunnon ohitse; monasti nyökkäsin portailla istuvalle, myhäilevälle mamma K:lle) Lyskaan varttitunnissa. Niinpä ehdin ruokatunnilla käydä kotona syömässä. Kauempaa tulleet söivät eväitään kuka missäkin. Ada-tädin lounaaseen kuului alkuvuosina pelkästään keittoja (herne- tai lihakeitto), "*leipäressua*" (=kuivia leivänpöytäkeittoja maidossa keitettynä) tai edellisen päivän tähdettä lämmitettynä leivän ja voin kera.

Tehtyäni iltapäivällä läksyt illalliseni käsitti tavallisesti "perunahuavikkaita ja läskisoosia" tai paistettuja perunoita, lihaperunasoselaatikkoa ja joskus lihapullia. Silloinen, vedet vieläkin kielelle nostattava lempiruokani oli voisulan kanssa pitkä, paksu makaroni, jota nykyisin ei saa enää mistään. Jälkiruokana oli, jos oli, hillapuuroa ja joskus köyhiä ritareita (=kuivia pullakannikoita maidossa liotettuna ja paistettuina). Hedelmät ja vihannekset olivat harvinaisuus etenkin talvisaikaan.

Illalla piti tulla takaisin kymmeneksi. Lähdin kerran syyskuussa 15-vuotiaana vartionjohtajana **Kuopion Poikaversojen** polkupyöräretkelle **Valkeisen lammelle** noin 10 kilometriä Kuopiosta. Tulin kotiin kello 23. jälkeen. Oli pilkkopimeää ja tätikollegio Ida&Ada&Aino odottamassa kotona, hysterian partaalla. "*Missä sinä olet ollut?*" Tieto etten ollut pahoilla teillä ja helpotus henkiinjäämisestäni lauhdutti tädit nopeasti. Olisiko tällaisessa huolenpidossa opittavaa nykynuorisolle ja -vanhemmillekin? Lukioluokilla voin tulla kotiin jopa puoliyön jälkeen etenkin silloin, kun kerroin meneväni teinikunnan hommiin. ³ (Niitä alkoi ollakin aika tiuhaan!)

Ida-täti oli meijerin konttoristi. Siellä sain ensituntuman kirjoituskoneeseen, vanhaan Underwoodiin ja mekaaniseen laskukoneeseen. Ida-etuihini kuului käynnit meijerissä, joka valmisti jäätelöä. Sain syödä jätskiä niin paljon kuin jaksoin ja mukaan pussin suklaamurenia, tosiherkkua siihen aikaan. Voi että kaverit kadehtivat minua onnellista!

Toinen, mieluisa traditio oli Varuskuntasairaalan ylihoitajan **Aino-tädin** kutsut. Täti tarjoili pullaa ja leivoksia ja antoi usein taskurahaa. Muistan kiitollisuudella kaikkien kolmen tätini liikuttavan huolenpidon huolettomasta ja usein kiittämättömästä lyskalaisesta kahdeksan vuoden aikana.

Nuo vuodet kuuluivat informaatiuompiossa, sillä en voinut kuunnella radiota juuri lainkaan. **Savo-lehti** oli pääasiallinen infolähteeni. Ada-tädillä oli **Philipsin Pikkumatti**, mutta siitä kuului päivisin vain Lahden pitkät aallot, eikä minulla ollut huoneeseen virallista pääsyä. Kun tulin kotiin Siikajärvelle isomman **Helvarin** ääreen, äiti ja isä pillastuivat akun ja anodin turhakäyttöä ⁴, kun hain Keski-Euroopan asemia (pimeällä,

³ Täysi-ikäisyysraja oli tuolloin 21 vuotta ja äiti oli luovuttanut sisar Adalle vastuun minusta Kuopiossa. Konventti oli Teinikunnan ohjelmallinen iltama, jonka kruunasi 1½ tuntia tanssia. Alaluokkien juhlissa eli 15 vuotiaisiin saakka oli vain piirileikkiä, suosittelen nykyisillekin!

⁴ Maaseutu ei ollut vielä sähköistetty. Kuunteluun tarvittiin yhdistelmä akku (= 5 kilon nestemötikkä), jota ladattiin kirkonkylällä ja anodi=kuivaparisto. Anodit olivat kertakäyttöisiä ja usein niitä ei ollut kauppoissa saatavissa, jolloin radio saattoi olla mykkänä viikkokaudet.

päivällä haku ei silloisilla aallonpituuksilla onnistunut!) radion selausäänen jännittävästi kurnuttaessa!

4. Opiskelu Lyskassa (alla opettajiamme)

7/Nyblom

8/Hirvonen

208/Mäntylä

175/Hiltunen

230/Häikiö

217/Ovaskainen

218/Pitkänen

245/Soininen

246/Väänämö

197/Tikanoja

Syyskuun 1. päivänä 1947 Nypi kysyi naukuvalla äänellään maineikkaan, Engelin piirtämän Kuopion Lyseon 1. kerroksen käytävälle kertyneeltä poikajoukolta: *"No niin, nostetaanpa käsi ne, jotka tahtovat ottaa venäjän ensimmäiseksi vieruaksi kieleksi?"* Yhtään kättä ei noussut. *"No niin, tehdäänpä käytävälle pari-jono!"* Parijonon muodostuttua Nypi heitti rahaa ja osoitti vasemmanpuoleista jonoa ja naukui: *"Tämä jono menee A-luokalle oppimaan venäjää pitkänä ja tämä B-luokalle englantia."* Minä marssin A-jonon hännillä venäjee oppimaan liukenematta B-jonoon kuten jotkut A-jonon häntäpäässä olleet. B-luokkalaisia olikin jonkin verran enemmän kuin meitä ryssänlukijoita. Venäjä toi minulle osan elannostani, jopa *"mainetta ja kunniaa"*. Alla avaruuseversti **Jurij Gagarinin** kera **Askon** edustajana Moskovan messuilla 1966 sen jälkeen kun olin myynyt (=lahjoittanut) Jurille 4 TV-tuolia.⁵ Olen nyt kiitollinen tästä "kouludemokratiasta".

Aloittaessani Lyskan **10-vuotiaana** olin useimpia luokkatovereitani vuoden jopa kaksi nuorempi ja toiseksi pienin. Jouduin alaluokilla alentuvan hymähtelyn kohteeksi, koska en pärjännyt isommille voimissa enkä urheilussa; koulukiusaamista nykymielessä se ei kuitenkaan ollut. Opinnoissa olin

⁵ Kysyin Gagarinilta, aikooko hän vielä avaruuteen. Juri nauroi ja taputti vatsaansa: *"Ei tällä mahalla!"*

parhaimpia. A-luokkalaisten taivasta synkensi matikanopettaja **"Lettu"** (Tuomas Ohukainen), joka jouduttuaan opettamaan alaluokkia lukion asemasta purki turhautumistaan meihin "tyhmiin" säälimättömällä ivalla.⁶ Keskekoulun päättyessä Lettu kannusti minua näin: *"Riekkisen matemaattiset kyvyt sopivat paremmin saunanlämmitykseen kuin lukioon."* Menin lukiossa kielilinjalle kuten suurin osa A-luokan ryssänlukijoista.

Toinen hirmu, saksan ja ranskan legendaarinen Uno **"Uki" Hiltunen** huusi välituntivalvojana: *"Jos minä heitän tästä välistä kirveellä, niin puolelta menee pää halki"*, jos parijonot oven edessä eivät olleet kellon soitua tarpeeksi suoria. Musta kalotti päässä Uki takoi saksaa oppilaiden päähän nelisivuisella *"Lasten paras tavara"*-kieliopilla, joka selitti selkokielellä saksankielen knopit. Uki pillastui erään **Pertti Pasasen** *"henkilöäni loukkaavista konventin sketseistä"* ja ilmoitti Nypille: *"Joko Pasanen lähtee tai minä lähden."* Pasanen lähti, tuli ylioppilaaksi Iisalmesta ja legendaariseksi koko kansan **"Spedeksi"**.

Toinen Ukin kiusaama oli **Paavo Lipponen**, joka myöhemmin teki joltisenkin uran Suomen ja Euroopan poliittisessa elämässä. Minulla ei ollut iloa nauttia Ukin opetuksesta. Halusin tosin lukioon tullessani ottaa ns. lyhyiksi kieliksi sekä englannin että saksan. **Nypi** kutsui minut puhutteluun ja naukui valittavasti: *"Kuulehan, Riekkinen. Kyllä sinulla on oikeus opiskella kumpaakin kieltä. Sattuu vain olemaan niin, että ne tunnit on laitettu samaan aikaan lukujärjestykseen. Koko Kuopion Lyseon lukujärjestys pitää muuttaa, jos Riekkinen haluaa pitää kiinni ajatuksestaan."* Riekkinen ei halunnut, mutta sitä otti päähän niin, että osti kirjakaupasta kirjan *"100 tuntia saksaa itseopiskelijoille"*. Saksan tilalle toiseksi lyhyeksi kieleksi otin latinan. Latina on *"Mater linguorum"* (Kielten äiti), joka on avannut minulle ovia kaikkien kielten etymologian ymmärtämiseen.

Miellyttävästä päästä mieleen jäi historian opettaja **Reino Mäntylä**. Toinen symppis oli ruotsin opettaja ja luokanvalvojamme **Helena Häikiö**, joka suri kanssani, kun "varma lavi" ruotsissa sortui 9 pisteen virheeseen. (Käänsin *"drygt"* [runsaasti] joksikin verbiksi!)

Olympiavuonna 1952 V-luokan retkeltä **Helsinkiin** otetussa valokuvassa neljä lyskalaista istuu Suomenlinnan lautalla. Oikealla puolellani on **Martti Ahtisaari**, B-luokkalainen. Jos silloin olisi arvuuteltu, kenestä meistä voisi tulla Suomen presidentti, sormi olisi ehkä osoittanut minua, priimuksena kun pidettiin. (Vas. Timo Iivarinen ja Jorma Sirviö.) **Huom!** Kaikilla samanlaiset poplarit!

⁶ Letun miinuskirja säilyi kaikkien mielissä *"kuokkineen ja lentokoneineen"*.

⁷ Spede-nimi sai alun jääkiekosta, jonka puuhamiehiä hän oli. Pertti oli komennellut hitaita kanssapelaajiaan *"speed up, speed up!"* Speedistä tuli luonnollisesti savoksi Spete, jonka etelän ymmärtämättömät muunsivat Spedeksi!

5. Oloa ja eloa Lyskassa

Aloittaessani lukion olympiavuoden 1952 syksyllä olin venähtänyt nykymittaani (178 cm), laiha (65 kg) ja tiukkaa lihaa, sillä treenasin juoksua uurastaessani kahtena kesänä enoni maatilalla heinänteossa, elonkorjuussa ym. maatoissa viitakkein, heinähangoin, hevosharavakonein jne. eli perinteiseen tapaan. Tosin enolla oli jo traktori, **Fordson Major**, jota sain pelloilla ja pihassa ajaa. Niinpä voinkin kehua, ettei mikään inhimillinen maatyö ole minulle vierasta. Kasvuvuosien ruumiillinen työ loi pohjan peruskunnolleni, joka on kestänyt epäsäännöllistäkin elämääni, toistaiseksi.

Olin lukiossa Lyskan parhaita urheilijoita (lyhyet ja keskipitkät matkat), minkä **Veikko ”Känä” Hirvonen** palkitsi yo-todistuksessa 10:llä. Paras saavutus oli pronssi Lyskan viestijoukkueessa **Suomen Opiskelevan Nuorison Raittiuspäivillä** (sic!) Ilmajoella kesällä 1954.

Me ryssänlukijat löimme venäjän läskiksi alaluokilla, kun **Solmu Sola** eli **”Lokari”** oli korvannut joulukuussa 1948 kuolleen tiukan **”Riti” Laukkasen**. Lokari oli pedagogina täysin onneton, mihin osaltaan vaikutti miehen mieltymys pulloon. Tunneilla ja kokeissa luntattiin Lokarin nuokkuessa kateederilla. Keväällä 1953 havahduimme julmaan tosiasiaan, että meitä odotti pitkän venäjän yo-kirjoitus kahden vuoden päästä. Nypikin havahtui.

Lokarin tilalle tuli everstinrouva **Aino Väinämö**, jonka prässissä kuroimme umpeen venäjämme ammottavia aukkoja. Vain 9 ryssänlukijaa 30 aloittaneesta kirjoitti keväällä 1955. Tehtävä oli supervaikea ja vain minun paperini lähti approna Hesaan. Tehtävä oli supervaikea muissakin kouluissa. Arvosteluasteikkoa madallettiin. Sain cumun, kuusi appron ja kaksi reputti.

VA-1951, Lokari toinen oikealta eturivissä

Lyskan aikoina opiskeltiin elämää, tyttöjäkin. Luisteltiin rusettia **Linurilla**, hiihdeltiin **Puijon** loistavilla laduilla, katseltiin käsi kädessä elokuvia, käveltiin *”Marskalla”*⁸, tangoiltiin valvojaopen katseen välttääksä korva suussa konventeissa, puristeltiin varovasti tyttöjä porttikongeissa. Pitemmälle harvemmin menttiin. **Eeva, Ritva, Marsa, Maija II, Vuokko** ja moni muu, lankesi osalleni.

⁸ Käveltiin edestakaisin Kauppakatua väliä Puijonkatu – Maaherrankatu, mistä Marska sai nimensä. Se oli tärkeä sosiaalinen näyttämö, jolla silmä kovana tarkkailtiin, kuka kulkee kenenkin kanssa. Moni avioliitto sai alkunsa Marskalla. Oli ”pinko”, jollei näyttänyt Marskalla naamaansa riittävän usein.

Teinikunnan toiminnasta muistan **Tipulan** Teinikunnan kanssa esitetyn näytelmän ”*Gyurkovicsin tyttäret*”. Olin paronin poika Gida, joka naitettiin leskikreivittären tyttäreille, Ellalle, jossa roolissa oli **Eeva Hyvärinen**, myöhemmin **rouva Martti Ahtisaari**. Muistan ulaaniunivormuni ja Eevan iltapuvun (Kuopion Työväenteatterista) ja ”häävalssimme”. Näytelmän jälkeen oli sallittu puolitoistatuntinen tanssia. ”*Maran*” tultua presidentiksi shokeerasin puhekavereitani, naama peruslukemilla: ”*Mara on luokkatoverini Kuopion Lyseosta. Tunnen hänet hyvin, mutta vielä paremmin Eevan. Hän kun oli ensimmäinen vaimoni!*” Leuat loksuvat kuulijoilta: ”*I-ihanko totta?...Kumma, kun kukaan ei ole julkisuudessa...*” Totta kai kerron lopulta totuuden. Tapasin Martin ja Eevan avioparina vasta 1983 New Yorkissa.

Seitsemännellä luokalla me juhlimme ”vanhoiksi” tuloa ajelemalla kuorma-autolla pitkin katuja, mököämällä ilman neste-vahvistuksia ja menemällä **Talstin** saunaan. Samaan aikaan abit ajelivat Varuskunnalta lainatuilta reillä ja hevosilla vilkuttaen katujen varsille kertyneille, joilla ei ollut karamelleja heiteltäväksi asti.

Jopi ja minä valmistaudumme penkkari-ajelulle. Reen peräpeilissä lukee ryssänlukijoiden tunnus ”*Ex oriente lux?*” kirjoitettuna *Russkaja knigan* kanteen.

Episodi lukioajoilta:

Turo pyysi Teinikunnan poikia urheiluvaatemannekiineiksi niin, että saisimme palkkioksi esittelemämme asut. Sovitin hiihtohousuja, -puseroa ja -

pipoa. Kun tieto tästä ennenkuulumatommasta tapainturmeluksesta kiiri opettajainhuoneeseen, sieltä tuli tyylikielto: ”*Lyyskalaiset eivät osallistu myyntisirkukseen!*” Mitähän nykylyyskalaiset siihen sanoisivat?

6. Ylioppilaaksi

Vuoden 1955 ylioppilasluokka on Lyskan sodanjälkeisen historian pienin; 19 kirjoittaneesta abista kaksi reputti ja vain minä sain yleisarvosanaksi laudaturin (reaali, suomenkieli ja lyhyt englanti laudatur, ruotsi ja venäjä cum laude, keskiarvo 8,52). 45

vuotta myöhemmin vuonna 2000 tutustuin luokkakokouksen yhteydessä Kuopion Lyseon 125-vuotisjuhlanäyttelyyn. Yo-kirjoitusten tulosten pikaseläus osoitti, että olimme sodanjälkeisten yo-luokkien joukossa lukumääräisesti pienin ja keskiarvoltaan huonoin luokka. Eivät siihen kaikki pysty! Mutta *non scholae sed vitae discimus!*

Lyskan (silloisen) perinteen mukaan priimus piti lakkiaisissa puheen tovereille, koululle ja opettajille. **Mikko Korhosella** oli cumun yleisarvosana, mutta keskiarvo paria kymmenystä parempi kuin minulla. Sysimme puhevelvollisuutta toisillemme, kunnes Mikko ilmoitti, että *"joll'et sinä pidä, kukaan ei pidä!"* Tuhersin pari yötä ennen lakkiaisia kliseekyllästetyn puheen, jonka kopion näet kohta. Kailotin sen kovalla äänellä ulkoa ilman paperia (se oli povitaskussa varmuuden vuoksi!) äidinkielen opettajani **Ellu Pitkäsen** opit mielessäni. Siitä lähtien olen pitänyt kaikki puheeni vapaasti jäsentemällä esityksen ranskalaisin viivoin muistilapulle.

Lakit saatuamme me **Lyskan**, **"Tipulan"** (Tyttölyseo) **"Navetan"** (Yhteiskoulu) ja **"Klassikan"** (Viipurin Klassinen) uudet ylioppilaat marssimme perinteen mukaan kukkatervehdykselle **Sankaripatsaalle**. Minä ja muutama muu kävimme kunniakäynnillä myös **Kansalaissodassa kaatuneiden Punaisten** muistomerkillä. Väitettiin, että olimme ensimmäiset (?) lyskalaiset, jotka sen tekivät.

Illalla oli kaikkien koulujen lakkiaisjuhla **Hotelli Puijonsarvessa**. Menua en muista, vaikka nautin vain lasin valkoviiniä (Sauternes). "Vapautumisen kunniaksi" poltettu sikari pani nikotiiniin tottumattoman pääni humisemaan. Puolenyön jälkeen purkauduimme lenseään kesäyöhön. Puistossa, **Snellmanin patsaan** kohdalla, joku ehdotti, että ed. vuoden ylioppilas, kauppat.yo **Ossi Lommi** (Minna Canthin sukua) pitäisi Snellmanille puheen. Ossi: *"Kyllähän minä, mutta minua ei ole esitelty hänelle."* Joku meistä esitteli, mutta puheen esti paikalle saapastellut poliisi: *"Pyytän teitä hajaantumaan!"* Hyvin kasvatettuina lyskalaisina hajaannuimme kiltisti.

Luokkaretkellä keväällä 1952 upouuden Kauppakorkean edessä, josta tuli sittemmin "kohtaloni". Seison liian isossa poplarissani äärimmäisenä oikealla.

Kuopion Lyseo: Ylioppilaat 31.05.1955

Yläriivi: *Matti Aarnio †, Kyösti "Köpä" Kovanen †, Kalevi "Kale" Ruuskanen, Matti "Nalle" Jauhiaiainen †, Tapio "Tapsa 1." Savolainen.*

Keskirivi: *Heikki "Tuoppi" Tuovinen †, Matti "Masa" Kerman †, Väinö "Väiski" Kinnunen †, Väinö "Väiski2" Häkli †, Jouko "Jopi" Huuskonen, Tarmo Sükaniva.*

Alarivi: *Patrik "Pati" Hallman, Pentti "Pena" Kokkonen, Sakari "Saku" Lahtinen, Tapani "Tapsa 2." Riekkinen, Raimo "Jeelu" Nenonen †, Mikko Korhonen.*

Lyskan 1955 ylioppilaiden jälkeenjääneet 50-vuotisjubileessa 31.05.2005

Luovutimme Lyskan lakkiaisissa stipendit kahdelle ylioppilaalle, joista toinen oli tyttö, hieman nostalgisesti; olimmehan poikalyskan ylioppilaita! Mutta aika aikaansa kutakin!

”Kunnioitettava Herra Rehtori, arvoisat opettajat, hyvät ylioppilastoverit!

Tänään on vihdoinkin koittanut se päivä, jota me tämän kevään ylioppilastoverit olemme jo monta pitkää vuotta odottaneet. Näihin vuosiin on mahtunut paljon työtä, mutta tänään saamme ponnistelujemme palkkana painaa päähämme uutuuttaan hohtavat valkolakit.

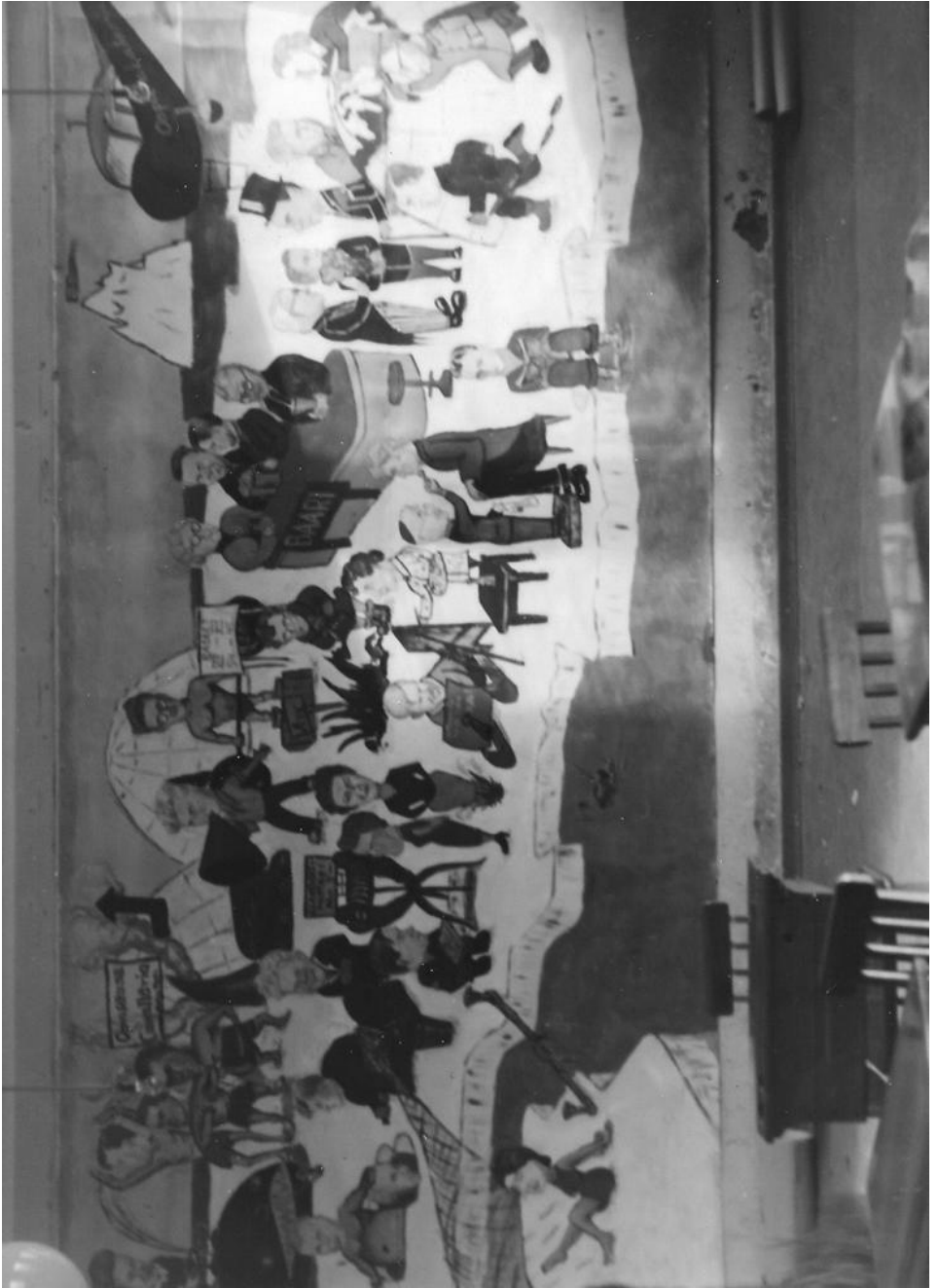
Tämä ei suinkaan ole opiskelumme päätarkoitus. Olemme opiskelleet elämää, emme koulua varten. Ylioppilastutkinto ja valkoinen lakki ovat ainoastaan välitavoitteita omaa, itsenäistä elämää varten. Jättäessämme nyt vanhan koulumme, jätämme jälkeemme enemmän kuin pelkät, pitkät kouluvuodet. Taaksemme jää kokonainen ajanjakso elämästämme, nuoruus. Alamme jo itse kukin olla kypsiä, vastuuntuntoisia kansalaisia. Niin, muistakaamme, että meidän tulee olla vastuuntuntoisia yhteiskunnan jäseniä! Sana vastuu on vakava sana. Pian, muutamien vuosien kuluttua vanhemmat sukupolvet säilyttävät vastuun Suomen tulevaisuudesta harteillemme. Siitä, että he itse ovat jaksaneet tämän vastuun kantaa, ovat todistuksena itsenäisyytemme ja valkeat puuristit sankarihautoillamme. Olkaamme heidän kaltaisiaan ja arvoisiaan, tehkäämme työtä vapaan, itsenäisen Suomen hyväksi ja huolehrikaamme siitä, että Suomen nimi ja Suomen maine leviävät entistä laajemmalle maailmassa. Menneet sukupolvet katsovat velvoitteen meihin. Älkäämme pettäkö heidän toiveitaan!

Tämä aika, kun elämä alkaa aua eteemme yhä suuremmissa laajuudessa, on meille nuorille ylioppilaille vaikeaa ja päätöksiä kysyvää aikaa. Muutaman kuukauden tai kenties vuoden sisällä meidän on päätettävä mille alalle ja mihin ammattiin aiomme. Tästä päätöksestä riippuu koko loppuelämämme myöhemmät vaiheet. Yksin emme voi tätä asiaa ratkaista. Meidän on etsittävä tukea vanhemmista ja heidän neuvoistaan. Emme voi koettaa omien voimiemme kestävyyttä, ennen kuin ne ovat kunnolla kasvaneet ja ennen kuin olemme niitä vanhempien valvovien silmien alla koetelleet. Siis, vaikka olemmekin nuoria ja innokkaita ja luulemme tietävämmekin enemmän kuin muut, meidän on otettava huomioon vanhempien neuvot ja huomautukset. Miten sananlasku sanookaan? ”Vanhuus ja viisaus, nuoruus ja hulluus!” Ylioppilastoverini, muistakaamme tämä! Kohottakaamme katsemme korkealle, yli kaiken halvan ja häpeällisen ja ponnistelkaamme hellittämättä sen päämäärän vuoksi, jonka itsellemme asetamme. Jos näin teemme, elämämme on onnellinen ja sisältörikas.

Sinä rakas koulumme, vaikka me nyt sinut tänään jätämme, pysyt muistoissamme aina kalliina ja unohtumattomana. Ja teille, rakkaat opettajamme, jotka olette monien vuosien ajan tehneet epäitsekäästi työtä meidän hyväksemme, jotka harvoin kiitoksella palkitsimme uurastuksenne, puolesta lausua mitä Erityisesti haluamme kiittää ja historian opettajallemme, tohtori suruksemme jättää tänä keväänä monivuotista ja rakastettua Helena Häikiötä, jolla huolta meidän vuoksemme. pyydämme saada ojentaa teille, vaatimattoman lahjan muistoksi

tahdon tovereideni ja itseni sydämellisimmät kiitokset. jättää jäähyväiset pidetylle Reino Mäntylälle, joka koulumme. Samoin kiitämme luokanvalvojamme, lehtori opettajistamme on ollut eniten Kiitollisuutemme osoitukseksi lehtori Häikiö, tämän ylioppilailta mallia 1955.”

Kuopion Lyseon abiturienttien fresko vuonna 1955